

İLKOKULLARDA GÖREV YAPAN BRANŞ ÖĞRETMENLERİNİN GÖZÜNDEN SINIF ÖĞRETMENLERİ (*)

Murat ÇALIŞOĞLU (**)

Aylin ASLAN (***)

Seda Nur TANIŞIR (****)

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, ilkokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin (rehberlik, İngilizce, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri) sınıf öğretmenlerine bakış açısını belirlemektir. Nitel araştırma türünde betimsel bir durum çalışması olan araştırmanın amacı doğrultusunda 2017- 2018 eğitim- öğretim yılında Ağrı ili Merkez ilçesindeki ilkokullarda rehberlik, İngilizce, din kültürü ve ahlak bilgisi branşlarında görev yapan öğretmenlerden amaçlı örneklem yöntemlerinden benzeşik örnekleme ile belirlenen on beş öğretmen araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Veriler araştırmanın amacı doğrultusunda alan-yazından hareketle ve alanında uzman kişilerin görüşü alınarak hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Hazırlanan görüşme formu doğrultusunda katılımcıların kişisel bilgilerine yönelik ve açık uçlu soruları cevaplamaları istenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bulguların sunumunda frekans ve yüzde değerlerinin verileceği tablolardan faydalanılmıştır. Aynı zamanda öğretmenlerin cevaplarından seçilen bazı örneklere de aslına müdahale edilmeksizin çalışmada yer verilmiştir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgulara göre ilkokullarda görev yapan branş öğretmenleri ilkokullarda görev almak ile ilgili olumlu olarak ilkokul öğrencilerinin sevgisinin saf ve temiz, ders işlemenin kolay ve eğlenceli olduğu, olumsuz olarak ise öğrencilerin kendini ifade edememesi, branş öğretmenlerinin öğrencilerin seviyesine uygun hitapta zorlandığı belirlenmiştir. Branş öğretmenleri kendi branşları ve sınıf öğretmenliği alanını karşılaştırırken genel olarak sınıf öğretmenliğini sabır ve fedakârlık gerektiren, temel bilgileri veren zor bir alan olarak

*) Bu çalışma, 11-14 Nisan 2018 tarihinde Ankara’da düzenlenen 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda (USOS) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**) Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi ABD, (e-posta: mcalisoglu@agri.edu.tr), ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1765-9074>

***) Öğretmen, MEB, (e-posta: aylinaslan39@gmail.com), ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9197-7308>.

****) Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi (e-posta: sedatanisir@gmail.com), <https://orcid.org/0000-0003-0486-2233>.

gördüğü belirlenmiştir. Branş öğretmenlerinin bir kısmı tecrübesi nedeniyle yine ilkokulda görev almak isterken bir kısmı çeşitli nedenlerle lise, ortaokul ve üniversitede görev almak istemektedir. Branş öğretmenlerinin büyük bir kısmının sınıf öğretmenliğine geçiş yapmak istemediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenleri, Branş Öğretmenleri, İlkokul, Sabır, Fedakârlık.

Classroom Teachers from the Perspectives of Branch Teachers Working in Primary Schools

Abstract

The main purpose of this research is to determine the point of view of the branch teachers (counseling and guidance, English, religious culture and ethics) who work in primary schools. In the direction of the research, which is a descriptive case study in qualitative research type, the sample of the study consisted of fifteen teachers who were selected with homogeneous sampling method, one of the purposeful sampling methods, among the teachers who worked in the branches of counseling and guidance, English, religious culture and ethics in the primary school in Ağrı province. The data were obtained by the semi-structured interview protocol which was prepared by taking the opinions of the experts in the field and from the literature in line with the purpose of the study. In accordance with the interview protocol, participants were asked to answer questions about their personal information and open-ended questions. In this study, it is aimed to determine the positive and negative thoughts of the branch teachers about working in primary schools, which education institution the branch teachers prefer to take part in and their reasons, the opinions of the branch teachers about the transition to classroom teaching, and their evaluation about classroom teaching and branch teaching by comparing these two. According to the findings obtained from the study in the direction of this goal, branch teachers working in primary schools stated their positive opinions as the love of the primary school students is intemperate, teaching classes is easy and fun; and their negative opinions as the students cannot express themselves, branch teachers have difficulty in teaching the lessons appropriate to the students' level. While comparing their own branches and classroom teaching, the branch teachers stated that classroom teaching is a difficult area that requires patience and sacrifice, and which requires teaching basic knowledge. Some of the branch teachers want to take part in primary school because of their experience and some of them want to work in high school, secondary school and university for various reasons. It was determined that most of the branch teachers do not want to change their profession to classroom teaching.

Keywords: Classroom Teachers, Branch Teachers, Primary School, Patience, Sacrifice.

Giriş

Öğretmenlik, dünyanın her yerinde en kutsal mesleklerden biridir. “Öğrenilen bilgilerin ve kazanılan alışkanlıkların” nesilden nesile aktarabilen tek varlık insandır. Bu nedendir ki öğretmenler “kültürel mirasın aktarıcılarıdır.” (Demirel, 2012). Bireylerin çağa ayak uydurması, toplumsal bir varlık olarak rahat yaşaması ve bunun paralelinde ülkenin kalkınmasında eğitimin önemi büyüktür ve beraberinde öğretmenlerin rolü de yadsınamaz.

İlkokullar, çocukların ilk defa ailelerinden ayrıldığı ve hayata önemli bir adım attığı, yalnız kalmayı, arkadaş edinmeyi, sorunlarla baş edebilmeyi, araştırmayı, gelişmeyi ve daha birçok önemli davranışı öğrendiği eğitim kurumlarıdır. Sınıf öğretmenleri ilkokulda eğitim programında yer alan hedef davranışları, en önemlisi olumlu tutum ve davranış geliştirmeye yardımcı ve yönlendirici kişidir (Tok ve Bozkurt, 2010). Sınıf öğretmenliği Türkiye’de tüm öğretmenlik alanları içerisinde ayrı ve özel bir ihtisas alanıdır. Bireylere okumayı, yazmayı, en önemlisi hayata dair birçok şeyi sınıf öğretmenleri öğretmektedir. Bu nedenle “sınıf öğretmenliğini insan davranışı değiştirme ve toplumu şekillendirme mesleği bakış açısıyla insan davranış mühendisi olarak tanımlamak”(Turan vd., 2014) doğru olacaktır. Sınıf öğretmenleri bireyin okulla olan ilişkisini belirleyen, gelecekteki tüm eğitim hayatına yön veren ve sağlıklı ya da sağlıksız kişilik oluşumuna etki eden önemli bir role sahiptir (Senemoğlu, 2008). Türkiye’de sınıf öğretmenleri her yaştaki insanın unutamadığı ve belki de bazen tek hatırlanan öğretmenleridir. Turan ve arkadaşlarının (2014) yaptığı çalışma da bu ifadeyi destekler niteliktedir. Yapılan araştırmaya göre çalışma grubunun %86’sı sınıf öğretmenin ismini hatırlamaktadır. Ulaşılan sonuç toplumda sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleği içerisinde unutulmayan, iz bırakan öğretmenler olduğunu kanıtlamaktadır.

İlkokula başlayan öğrencilerin somut işlemler döneminde olması dolayısıyla sınıf öğretmenlerinin, çocuklara anne- baba sıcaklığını hissettirebilecek bilgi, birikim ve deneyime sahip olması gerekmektedir. Ancak 1., 2. ve 3. sınıfta öğrencilere okuma- yazma gibi en temel beceri ve kavramları öğreterek gelecekteki tüm eğitim hayatına hazırlayan sınıf öğretmenlerinin 3. sınıftan sonra derslerinde farklı branş öğretmenlerine ihtiyaç duyduğu bir gerçektir (Tok ve Bozkurt, 2010). Din kültürü ve ahlak bilgisi, İngilizce gibi derslerde branş öğretmenlerinin eğitim vermesi hem öğrenci açısından hem de sınıf öğretmeni açısından önemlidir. Aynı zamanda insanın olduğu her eğitim kurumunda psikolojik destek açısından rehber öğretmenlerine de önemli bir rol düşmektedir. Bu ihtiyaç doğrultusunda ilkokullarda Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından rehberlik, İngilizce ve din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerine de kadro açılmış ve branş öğretmenleri de ilkokullarda görev almaya başlamıştır. Aynı eğitim kurumunda çalışan farklı alanlardan mezun öğretmenlerin sınıf öğretmenliğine bakış açısı bu araştırmanın odak noktasını oluşturmaktadır ve alan-yazın incelendiğinde bu çalışmaya paralel çok az sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların hedef kitesinin öğretmenlik mesleği dışındaki kişiler olduğu belirlenmiş ancak farklı branşlardaki öğretmenlerin görüşlerine

yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın alan-yazına katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, ilkokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin (rehberlik, İngilizce, din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenleri) sınıf öğretmenlerine bakış açısını belirlemektir. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır:

- Branş öğretmenlerinin ilkokulda görev yapmakla ilgili olumlu düşünceleri nelerdir?
- Branş öğretmenlerinin ilkokulda görev yapmakla ilgili olumsuz düşünceleri nelerdir?
- Branş öğretmenlerinin gözünden sınıf öğretmenliği ve branş öğretmenliğinin ortak ve farklı yönleri nelerdir?
- Branş öğretmenlerinin çalışmak istedikleri eğitim kurumları hangileridir?
- Branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenliğine geçiş yapmak ile ilgili düşünceleri nelerdir?

Yöntem

İlkokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine bakış açısının incelendiği bu araştırma, nitel araştırma türünde betimsel bir durum çalışması olarak desenlenmiştir.

“Nitel bir araştırma modeli olan durum çalışmaları, bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olarak görülmektedir. Durum çalışması örnek olay çalışması olarak da bilinir. Durum çalışmalarının temel amacı bir durum hakkında detaylı betimlemeler yapmak ve o durumu var olduğu şekliyle anlamak olduğu için bu tür çalışmalarda bulguların genellenebilirliği güçtür.”(Büyüköztürk, 2015, s. 255-258). “Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Ayrıca bir durumda meydana gelen değişimleri ve süreçleri anlamak önemli ise bu durumların uzun dönemli çalışılması söz konusu olabilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013,s. 83).

Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2017- 2018 eğitim- öğretim yılında Ağrı ili Merkez ilçesinde ilkokullarda rehberlik, İngilizce, din kültürü ve ahlak bilgisi branşlarında görev yapan öğretmenler-

den amaçlı örneklem yöntemlerinden benzeşik örnekleme ile belirlenen on beş öğretmen ile gerçekleştirilmiştir.

“Amaçlı örnekleme, olası olmayan, seçkisiz olmayan bir örneklem yaklaşımıdır. Amaçlı örnekleme çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istenildiğinde tercih edilir.” (Büyüköztürk, 2015, s. 90)

“Amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olur. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik örnekleme-deki amaç ise küçük, benzeşik bir örneklem oluşturma yoluyla belirgin bir alt grup tanımlamaktır.” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 135- 137).

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan branş öğretmenlerinin kişisel özellikleri Tablo 1’de verilmiştir. Araştırmanın daha kolay incelenebilmesi için aşağıda belirtilen kısaltmalar araştırmanın tamamında kullanılmıştır:

- D: Çalışma grubunda yer alan «Din kültürü ve ahlak bilgisi» öğretmeni
- İ: Çalışma grubunda yer alan «İngilizce» öğretmeni
- R: Çalışma grubunda yer alan «Rehberlik» öğretmeni

Tablo 1: Çalışma Grubunun Kişisel Özellikleri

<i>Kodlu Öğretmen</i>	<i>Yaş</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Kıdem</i>
D1	39	Kadın	3
D2	24	Kadın	1
D3	37	Erkek	13
D4	27	Erkek	4
İ1	26	Kadın	2
İ2	27	Kadın	5
İ3	26	Kadın	1
R1	28	Erkek	5
R2	28	Erkek	5
R3	25	Erkek	2
R4	26	Kadın	4
R5	27	Erkek	3
R6	25	Erkek	2
R7	25	Kadın	4
R8	26	Kadın	5

Tablo 1' e göre araştırmaya katılan 2' si erkek 2' si kadın olan 4 din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeninin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 24- 39 yaş aralığında değiştiği, mesleki kıdemlerinin ise 1-13 yıl arasında değiştiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan 3' ü kadın olan 3 İngilizce öğretmeninin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 26 ve 27 olduğu, mesleki kıdemlerinin ise 1-5 yıl arasında değiştiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan 5' i erkek 3' ü kadın olan 8 rehber öğretmeninin kişisel bilgileri incelendiğinde; yaşlarının 25- 28 yaş aralığında değiştiği, mesleki kıdemlerinin ise 2- 5 yıl arasında değiştiği görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri toplanırken çalışmanın amacı doğrultusunda alan-yazından hareketle ve alanında uzman kişilerden görüş alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu doğrultusunda katılımcıların kişisel bilgilerine yönelik soruları ve açık uçlu dört soruyu yanıtlamaları istenmiştir. Öncelikle hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu farklı branşlardaki üç öğretmene pilot çalışma şeklinde uygulandıktan sonra yarı yapılandırılmış görüşme formunun son hali oluşturularak çalışma grubuna uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Verilerin sunumunda ise tablolardan faydalanılmıştır. "Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyları arasında yer alabilir." (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 256).

Bulgular ve Yorum

Elde edilen veriler doğrultusunda çalışmaya katılan ilkokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin, ilkokullarda görev almak ile ilgili olumlu ve olumsuz düşünceleri, hangi eğitim kurumunda görev almayı tercih ettikleri ve bunun nedenleri, sınıf öğretmenliğine geçiş yapmakla ilgili düşünceleri ve branş öğretmenliği ile sınıf öğretmenliği alanlarını karşılaştırarak değerlendirmelerine yönelik düşüncelerine yer verilmiştir.

Branş öğretmenlerinin ilkokullarda görev yapmakla ilgili olumlu düşünceleri Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2: “Branş Öğretmeni Olarak İlkokulda Görev Yapmak İle İlgili Olumlu Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusunun Yanıtlarının Sıklık Değerleri

İlkokulda Görev Almanın Olumlu Yanları	Sıklık
Öğrencilerin sevgisi saf, temiz ve gerçek (İ1, İ2, İ3, D1, R6)	5
Öğrencilerin ilk defa öğrendiği ders olması anlamlı ve heyecan verici (İ1, İ2, D4)	3
Farklı ve yaratıcı birçok etkinlik (İ2, İ3, R8)	3
İlkokulda hizmet vermek güzel ve keyifli (R1, R5, R8)	3
Konular basit ve eğlenceli (İ2)	1
Ders anlatımı eğlenceli ve dinamik (İ3)	1
Materyal kullanımı sınırsız (İ2)	1
Oyun aracılığıyla öğrencilerle iletişim kurabilme (R8)	1
Sorumlulukları az (D1)	1
Mesleki gelişime katkı sağlar (D4)	1
Mesleki doyumun yüksek olması (R7)	1
Farklı ve çözülebilir vakalar (R4)	1
Öğrencilerin dini eğitimi alan uzmanından alması faydalı (D3)	1
Toplam	23

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin 13 farklı yanıt verdiği görülmektedir. Branş öğretmenlerinin sıklıkla ilkokullarda görev yapmakla ilgili olumlu olarak “Öğrencilerin sevgisi saf, temiz ve gerçek” ortak yanıtını verdikleri görülmektedir. Aynı zamanda çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin farklı sıklıklarda “İlkokulda hizmet vermek güzel ve keyifli”, “Ders anlatımı eğlenceli ve dinamik” şeklinde yanıtlar verdiği de görülmektedir.

Öğretmenlerin bu soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

İ1; “Öncelikle şunu söylemek gerekirse küçücük bedenler tarafından sevmek muhteşem bir duygu. Saf ve tertemiz. Bizlerin yanına gelirken yeni bir şeyi öğrenme hevesi içerisinde görmek çok güzel. En güzeli de ilk bilgiyi onlara veriyorsun. İlk öğretici sensin. İlk göz ağrısı...”

D2; “Hitap ettiğiniz öğrenci kesimi yaş olarak küçük olduğu için sınıfta denetim sağlamada pek bir zorluk yaşanmıyor. Sınıf mevcudu genelde ilkokullarda az olduğu için anlaşılacak ve dersi anlatmak daha kolay oluyor.”

R4; “Farklı vakalar görebiliyorum ve özellikle davranış problemleri ile ilgili, davranış problemlerini düzeltmenin mümkün olan yaş grubu olduğu için verimli görüyorum. Çocuğa ulaşamadığımda veli ile çözmek de mümkün olabiliyor.”

Branş öğretmenlerinin ilkokullarda görev yapmak ile ilgili olumsuz düşünceleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: “Branş Öğretmeni Olarak İlkokulda Görev Yapmak İle İlgili Olumsuz Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusunun Yanıtlarının Sıklık Değerleri

İlkokulda Görev Almanın Olumsuz Yanları	Sıklık
Öğrencilerin kendini ifade edememesi (R3, R4, R5, R6, R8)	5
İlgisiz ve bilinçsiz veli (İ1, İ3, D4, R3)	4
Öğrencilerin seviyesine uygun hitapta <u>zorlanma</u> (İ1, İ2, D3)	3
Dersin haftada bir gün olması nedeniyle öğrencilerin işlenen konuyu unutması (İ2, D2)	2
Sürenin kısıtlı ve yetersiz olması nedeniyle etkinliklerin tamamlanamaması (İ2, R7)	2
Bedenen ve ruhen yorucu (İ2, İ3)	2
Mesleki doyumun düşük olması (R2, R4)	2
İletişimde geri dönüt alamama (R4, R6)	2
Sorunun çözümünde somut sonuçlara ulaşılmasının uzun sürmesi (R1, R8)	2
Öğrencilerin gelişimlerini takip etmede zorlanma (İ2)	1
Öğrencilerin her konuda yönlendirme beklemesi (İ2)	1
Sorumlulukları fazla (İ3)	1
Sınıf öğretmenlerinin olumsuz davranışları (D1)	1
İlkokulda zümrenin olmaması (D2)	1
İş yükünün fazla olması (R2)	1
Olumsuz çevre faktörü (R3)	1
Konuyu öğretememe kaygısı (İ1)	1
Ailenin gerekli din eğitimi verememesi nedeniyle öğrencide manevi eksiklik ve ders veriminin düşmesi (D4)	1
Öğrenilen yanlış dini bilgileri değiştirme ve soyut kavramların öğretiminde zorlanma (D3)	1
Öğretmenin ilkokulda ders saatinin az olması nedeniyle birden fazla okulda görevlendirilmesi (D2)	1
Toplam	35

Tablo 3 incelendiğinde çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin 20 farklı yanıt verdiği görülmektedir. Branş öğretmenlerinin sıklıkla ilkokullarda görev yapmakla ilgili olumsuz olarak “Öğrencilerin kendini ifade edememesi” ortak yanıtını verdikleri görülmektedir. Aynı zamanda çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin farklı sıklıklarda “İlgisiz ve bi-

linçsiz veli”, “Öğrencilerin seviyesine uygun hitapta zorlanma”, “İletişimde geri dönüt alamama”, “Öğrenilen yanlış dini bilgileri değiştirme ve soyut kavramların öğretiminde zorlanma” şeklinde yanıtlar verdiği de görülmektedir.

Öğretmenlerin bu soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

I2; “Ders saatiniz haftada iki kez olması oldukça yetersiz. Kısıtlı süre, etkinliklerde daha seçici olmayı gerektiriyor. Yapmak istenilen birçok etkinlik yetiştirilemiyor. Haftada bir gün olması da çocukların özellikle evde İngilizce eğitimi desteklenmeyenlerin konuyu çabuk unutmalarına neden oluyor. Çocukların ödevlerini ve gelişimlerini takip etmekte zorlanıyorum.”

D3; “Bazı durumlarda öğrencilerin düzeyine inmekte zorlanıyoruz. Öğrencinin önceden öğrendiği yanlış bilgileri düzeltmek ve bazı soyut kavramları öğrencinin kavraması zaman almaktadır.”

R6; “İletişim becerileri tam olarak gelişmediği için ilkokul öğrencileri ile yaptığım görüşmelerde zorlanmaktayım.”

Branş öğretmenlerinin branş öğretmenliği ile sınıf öğretmenliği alanlarını karşılaştırarak değerlendirmelerine yönelik düşüncelerine Tablo 4’te branş branş ayrılmış ve üç farklı tablo şeklinde sunulmuştur.

Tablo 4: “Branş Öğretmeni Olarak Sınıf Öğretmenliği Alanı İle Kendi Branşınızı Karşılaştırır mısınız?” Sorusunun Yanıtlarının Sıklık Değerlerine İlişkin Sonuçlar

Tablo 4.1. “Branş Öğretmeni Olarak Sınıf Öğretmenliği Alanı İle Kendi Branşınızı Karşılaştırır mısınız?” Sorusunun Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Branşı Açısından Karşılaştırılması Yanıtlarının Sıklık Değerleri

Alanların karşılaştırılması	Sıklık
Sınıf öğretmenliği gelişime ve eleştiriye kapalı bir alan iken branş öğretmenliği mesleki açıdan sürekli gelişim ve yenilenmeye açık bir alandır (D1)	1
Sınıf öğretmenliği branş öğretmenliğine göre sabır gerektiren bir alandır (D2)	1
Sınıf öğretmenliğinin çalışma şartları (ders saati fazla, sürekli aynı sınıf vb.) branş öğretmenliğine göre daha zor bir alandır (D3)	1
Sınıf öğretmeni temel eğitim verir. Branş öğretmeni ise temelin üstüne yeni bilgiler inşa eder (D4)	1
Toplam	4

Tablo 4.1. incelendiğinde çalışmaya katılan 4 din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenin farklı bakış açılarından bakarak 4 farklı yanıt verdiği görülmektedir. Çalışmaya

katılan din kültürü öğretmenleri “Sınıf öğretmenliğinin çalışma şartları (ders saati fazla, sürekli aynı sınıf vb.) branş öğretmenliğine göre daha zor bir alandır”, “Sınıf öğretmenliği gelişime ve eleştiriye kapalı bir alan iken branş öğretmenliği mesleki açıdan sürekli gelişim ve yenilenmeye açık bir alandır.” şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir.

Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin yanıtları genel olarak değerlendirildiğinde; branş öğretmenlerine göre sınıf öğretmenliğinin sabır gerektiren, çalışma şartları zor, temel eğitimi veren, gelişime kapalı bir alan olarak değerlendirme yaptıkları tespit edilmiştir.

İngilizce öğretmenlerinin kendi branşları ve sınıf öğretmenliğinin karşılaştırılması ile ilgili düşünceleri Tablo 4.2’ de sunulmuştur.

Tablo 4.2. “Branş Öğretmeni Olarak Sınıf Öğretmenliği Alanı İle Kendi Branşınızı Karşılaştırır mısınız?” Sorusunun İngilizce Branş Açısından Karşılaştırılması Yanıtlarının Sıklık Değerleri

Alanların karşılaştırılması	Sıklık
Sınıf öğretmenliği branş öğretmenliğine göre temel bilgileri veren, sorumlulukları fazla olan bir alandır (İ1, İ2)	2
Branş öğretmenin tüm öğrencileri tanıyarak gelişimlerini takip etmesi sınıf öğretmenlerine göre daha zordur (İ2, İ3)	2
Sınıf öğretmenliği branş öğretmenliğine göre daha yorucudur (İ3)	1
Branş öğretmenlerinin dersini önemli kılması sınıf öğretmenlerine göre daha zordur (İ3)	1
Toplam	6

Tablo 4.2. incelendiğinde çalışmaya katılan İngilizce öğretmenlerinin 4 farklı yanıt verdiği görülmektedir. Çalışmaya katılan İngilizce öğretmenlerinin sıklıkla “Sınıf öğretmenliği branş öğretmenliğine göre temel bilgileri veren, sorumlulukları fazla olan bir alandır.”, “Branş öğretmenin tüm öğrencileri tanıyarak gelişimlerini takip etmesi sınıf öğretmenlerine göre daha zordur.” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir.

İngilizce öğretmenlerinin yanıtları genel olarak değerlendirildiğinde; branş öğretmenlerine göre sınıf öğretmenliğini sorumlulukları fazla, yorucu ve temel bilgileri veren bir alan olarak; branş öğretmenlerinin de sınıf öğretmenlerine göre dersi önemli kılması ve öğrenci gelişiminin takip edilmesi açısından zor bir alan olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir.

Rehber öğretmenlerinin kendi branşları ve sınıf öğretmenliğinin karşılaştırılması ile ilgili düşünceleri Tablo 4.3’ te sunulmuştur.

Tablo 4.3. “Branş Öğretmeni Olarak Sınıf Öğretmenliği Alanı İle Kendi Branşınızı Karşılaştırır mısınız?” Sorusunun Rehberlik Branşı Açısından Karşılaştırılması Yanıtlarının Sıklık Değerleri

Alanların karşılaştırılması	Sıklık
Sınıf öğretmenleri sadece kendi öğrencilerinin tüm gelişim alanlarına yönelik özel bir hizmet verirken rehber öğretmeni tüm okulu ilgilendiren genel hizmetler verir (R3, R4, R6, R7)	4
Sınıf öğretmenliği tüm branşlara göre daha çok sabır ve fedakârlık gerektiren bir alandır (R1, R3, R4)	3
Branş öğretmenliği daha rahat bir alan iken sınıf öğretmenliği sorumlulukları fazla olan bir alandır (R2, R4)	2
Sınıf öğretmenliği branş öğretmenliğine göre mesleki doyumu daha yüksek bir alandır (R2, R4)	2
Sınıf öğretmenleri sadece kendi sınıfları ile ilgilenerek severken branş öğretmenleri sevgi ve ilgisini tüm okula bölmelidir (R5)	1
Sınıf öğretmenleri sınıflarında aktif şekilde ders işlerken rehber öğretmenleri gerektiğinde sınıflarda grup rehberliği yapar (R6)	1
Sınıf öğretmeni uzmanlık gerektirmeyen sorunların çözümünde yardımcı rol oynarken rehber öğretmen uzmanlık gerektiren sorunları çözer (R7)	1
Sınıf öğretmenliği birçok alanda bilgi sahibi olmayı gerektiren, öğrenciye okulu sevdiren zor bir alandır (R4)	1
İşbirliği içinde çalışılarak olumsuz tutumlar ortadan kaldırılmalı (R8)	1
Toplam	16

Tablo 4.3. incelendiğinde çalışmaya katılan rehber öğretmenlerinin 9 farklı yanıt verdiği görülmektedir. Çalışmaya katılan rehber öğretmenlerinin sıklıkla “Sınıf öğretmenleri sadece kendi öğrencilerinin tüm gelişim alanlarına yönelik özel bir hizmet verirken rehber öğretmeni tüm okulu ilgilendiren genel hizmetler verir.” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Aynı zamanda farklı sıklıklarda “Sınıf öğretmenliği tüm branşlara göre daha çok sabır ve fedakârlık gerektiren bir alandır.”, “Sınıf öğretmenliği branş öğretmenliğine göre mesleki doyumu daha yüksek bir alandır.”, “Sınıf öğretmenliği birçok alanda bilgi sahibi olmayı gerektiren, öğrenciye okulu sevdiren zor bir alandır.” şeklinde yanıtlar verdikleri de görülmektedir.

Rehber öğretmenlerinin yanıtları genel olarak değerlendirildiğinde; rehber öğretmenleri sınıf öğretmenliğini, sabır ve fedakârlık gerektiren, sorumlulukları fazla, mesleki doyumu yüksek, birçok alanda bilgi sahibi olmayı gerektiren, sorunlarda rehber öğretmene yardımcı ve özel bir alan olarak, kendi branşlarını ise tüm okulu ilgilendiren genel hizmetlerin verildiği, tüm öğrencilerle ilgilenen, uzmanlık gerektiren sorunları çözen bir alan olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir.

Branş öğretmenlerinin hangi eğitim kurumunda görev almayı tercih ettikleri ve nedenleri Tablo 5’ te sunulmuştur.

Tablo 5: “Tercih Hakkınız Olsaydı Hangi Eğitim Kurumunda Çalışmak İsterdiniz? Nedenleriyle Açıklar mısınız?” Sorusunun Yanıtlarının Sıklık Değerleri

Çalışılmak istenilen eğitim kurumu	Sıklık
Çocukların samimiyeti, masumiyeti ve sevgisi nedeniyle ilkokulda çalışmak isterdim (İ3, D2, R1, R5)	4
Akademik alanda kendimi daha çok geliştirebilmek için üniversitede çalışmak isterdim (İ1, D1)	2
Mesleki doyum, mesleki gelişim ve zümre ile bilgi paylaşımı için rehberlik araştırma merkezinde çalışmak isterdim (R3, R6)	2
Tecrübelerim nedeniyle ilkokulda çalışmak isterdim (R4, R7)	2
Farklı alanda tecrübe kazanmak için ortaokul veya lisede çalışmak isterdim (R8)	1
Olgun ve algısı yüksek bireylere hizmet vermek için lisede çalışmak isterdim (İ2)	1
Öğrencilerin hazırbulunuşluklarının alanıma uygun olması nedeniyle ortaokulda çalışmak isterdim (D3)	1
Mesleki doyum düzeyi, rahat çalışma ortamı ve rahat iletişim kurabilmek için üniversitede çalışmak isterdim (R2)	1
Eğitim ve öğretime verilen değerden dolayı hiçbir eğitim kurumunda çalışmak istemezdim (D4)	1
Toplam	15

Tablo 5 incelendiğinde çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin 9 farklı yanıt verdiği görülmektedir. Branş öğretmenlerinin sıklıkla “Çocukların samimiyeti, masumiyeti ve sevgisi nedeniyle ilkokulda çalışmak isterdim.” yanıtını verdikleri görülmektedir. Aynı zamanda çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin farklı sıklıklarda “Akademik alanda kendimi daha çok geliştirebilmek için üniversitede çalışmak isterdim.”, “Farklı alanda tecrübe kazanmak için ortaokul veya lisede çalışmak isterdim.”, “Eğitim ve öğretime verilen değerden dolayı hiçbir eğitim kurumunda çalışmak istemezdim.” şeklinde yanıtlar verdiği de görülmektedir.

Öğretmenlerin bu soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

İ3; “Tercih edecek olsam tekrar ilköğretim kurumunu tercih ederdim. Çocuklarla uğraşmak yorucu olsa da masumiyetleri, samimiyetleri, sevgileri her şeye değer olduklarını gösteriyor.”

R3; “Rehberlik ve Araştırma Merkezinde çalışmak isterdim. Çünkü seminer çalışmaları, başka kurumlara ziyaretler, alanım ile ilgili daha detaylı çalışmalar olmaktadır. Ayrıca kendi meslektaşlarımla birlikte bir kurum içerisinde çalışmak da motivasyonumuzu artırır düşüncesindeyim. Meslekte daha çok deneyim elde etme fırsatları verecektir.”

D4; “Bir insana bir şeyler öğretmek ne kadar güzel bir şey olsa da maalesef günümüzdeki eğitime ve öğretmene verilen değerden dolayı hiçbir eğitim kurumunda çalışmak istemezdim.”

Branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenliğine geçiş yapmakla ilgili düşünceleri Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: “Tercih Hakkınız Olsaydı Sınıf Öğretmenliğine Geçiş Yapmak İster miydiniz? Nedenleriyle Açıklar mısınız?” Sorusunun Yanıtlarının Sıklık Değerleri

Sınıf öğretmenliğine geçiş yapma isteği	Sıklık
Branşımı sevdiğim ve memnun olduğum için geçiş yapmak istemem (İ2, İ3, D1, D2, D3, D4, R3, R6, R7, R8)	10
Kişisel özelliklerim sınıf öğretmenliğine uygun olmadığı için geçiş yapmak istemem (R1, R2, R4)	3
Gerekli ve yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadığım için geçiş yapmak istemem (R5)	1
Sınıf öğretmenlerinin öğrenci ve velilerle iletişimi ve ilk öğretmen olmaları nedeniyle geçiş yapmak isterdim (İ1)	1
Toplam	15

Tablo 6 incelendiğinde çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin 4 farklı yanıt verdiği görülmektedir. Branş öğretmenlerinin sıklıkla “Branşımı sevdiğim ve memnun olduğum için geçiş yapmak istemem.” cevabını verdikleri görülmektedir. Aynı zamanda çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin farklı sıklıklarda “Kişisel özelliklerim sınıf öğretmenliğine uygun olmadığı için geçiş yapmak istemem.”, “Sınıf öğretmenlerinin öğrenci ve velilerle iletişimi ve ilk öğretmen olmaları nedeniyle geçiş yapmak isterdim.” şeklinde yanıtlar verdiği de görülmektedir.

Çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin bu soruya ilişkin görüşlerinden bazıları şu şekildedir;

D3; “Hayır, geçiş yapmayı düşünmezdim. Sınıf öğretmenliğinin çalışma şartları, branş öğretmeninin çalışma şartlarına göre çok zor ve branşımı severek yapıyorum.”

R7; “Sınıf öğretmenleri ile öğrencileri arasındaki ilişki ve kurdukları bağ çok kuvvetli. Bir öğrencinin yıllar boyunca büyümesinin ve gelişmesinin en yakın tanığı oluyorlar

ve bu sürece katkılarının geri dönütlerini aldıklarında bu çok güzel bir duygu. Belki her alanda sınıf öğretmenleri gibi bunu gözlemleyemiyorum. Ama benim öğrencilerim de yaşadıkları zorlukların üstesinden geldiklerinde ve artık kendi başına mücadele etmeyi öğrendiğinde aynı duyguları ben de hissediyorum. Bu nedenle değiştirmek istemezdim.”

Çalışmaya katılan branş öğretmenlerinde bazılarının görüşme formunun “eklemek istedikleriniz” kısmındaki yanıtları ise şu şekildedir:

- D4; “Benim düşünceme göre aile hem çocuk hem de öğretmen için en önemli faktördür. Çoğu okulda gördüm ki bilinçli ailelerin çocukları eğitime daha duyarlı ve öğretmenin işini kolaylaştırıyor. Bazı yerlerde ise aileden dolayı eğitim vermek gerçekten çok zor. Bu yüzden umuyorum ki toplumumuz bilinçlidir.”
- İ2; “Ders saati artırılarak ve özellikle veliler İngilizce öğrenimi konusunda bilinçlendirilerek ilkokulda İngilizce öğrenimindeki başarının oldukça artacağını düşünüyorum.”
- İ1; “Çocukluğumdan bu yana hep dilimde olan kelime öğretmen olmak istiyorum ve oldu da. Yine öğretmen olmak isterdim. Paha biçilemez bir meslek.”
- R8; “Rehber öğretmenleri değerinin bilineceği bir eğitim sistemi ve meslektaşlarımızın da bu konuda duyarlı olması umuduyla..”

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin ilkokulda görev alma ile ilgili olumlu düşünceleri ilkokul öğrencilerinin sevgisinin saf ve temiz olduğu yönündedir. Aynı zamanda ilkokul öğrencileri ile ders işlemenin kolay olduğu ve dersin eğlenceli, farklı etkinliklerle süslenebildiği, sorumlukların az olduğu gibi farklı görüşler de bulunmaktadır.
- Çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin ilkokulda görev alma ile ilgili olumsuz düşünceleri genel olarak öğrencilerin kendini ifade edememesi yönündedir. Aynı zamanda öğrencilerin seviyesine uygun hitapta zorlandıklarını, konuyu öğretme kaygısı yaşadıklarını, sorumluluklarının fazla olduğunu belirtmektedirler.
- Çalışmaya katılan branş öğretmenleri kendi branşları ve sınıf öğretmenliği alanını karşılaştırırken genel olarak sınıf öğretmenliğinin sabır ve fedakarlık gerektiren, temel bilgileri veren zor bir alan olduğunu ifade etmişlerdir. Turan ve arkadaşlarının (2014) “Toplum Gözüyle Sınıf Öğretmenliği Mesleği” adlı çalışmasında da katılımcılardan elde edilen verilere paralel olarak sınıf öğretmenliğinin yorucu, yıpratıcı, stresli bir meslek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda toplumun büyük bir kesiminin sınıf öğretmenlerini güvenilir bularak çocuklarını gönül rahatlığı ile teslim edebildikleri tespit edilmiştir. Bu sonucu destekler nitelikte Küçük ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında da “araştırmaya katılanların 338’i (%80,28)

öğretmenleri sözüne güvenilir, alçak gönüllü, sorumluluk sahibi kişiler olarak” tanımlamaktadırlar.

- Çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin bir kısmı tecrübesi nedeniyle yine ilköğretimde görev almak isterken bir kısmı çeşitli nedenlerle lise, ortaokul ve üniversitede görev almak istemektedir.
- Çalışmaya katılan branş öğretmenlerinin büyük bir kısmı sınıf öğretmenliğine geçiş yapmak istememektedir.

Öneriler

Elde edilen veriler ışığında araştırmacılara yönelik şu öneride bulunabilir:

- Literatür incelendiğinde bu konu ile ilgili çalışmaya rastlanamamıştır. Bu nedenle çalışma farklı örneklem gruplarıyla tekrarlanabilir.
- İlkokulda görev alacak branş öğretmenlerinin fedakarlık ve merhamet duygularını geliştirici ders içerikleri lisans programına eklenebilir.
- Yapılacak yasal düzenlemeler ile Öğretmenlik uygulaması dersi çerçevesinde ilköğretimde görev yapabilecek branş öğretmen adaylarının sadece ortaokulda değil ilköğretimde de uygulamada bulunmaları sağlanabilir. Bu sayede öğretmen adaylarının ilköğretim öğrencilerine yönelik farkındalıkları artırılabilir.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (Geliştirilmiş 19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı* (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Küçük, S., Ürker A., Adıgüzelli, F., Adıgüzelli, Y., Safa, M. ve Göktürk, T. (2013) Toplumun öğretmenlik mesleğini algılama düzeyi. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science (JASSS)*, 6(1), 1033-1045.
- Senemoğlu, N. (2008). Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişilerdir. Web: <https://www.senemoğlu.com//> adresinden 3 Ekim 2018’de alınmıştır.
- Tok, H. ve Bozkurt A. (2010) Sınıf öğretmenlerinin 1. 2. 3. sınıflar için ayrı, 4., 5. sınıflar için ayrı yetiştirilmesi konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, University of Gaziantep Journal of Social Sciences*, 9(3), 759-778.
- Turan, M., Ayyıldız, A., Geçim, E., Güneş, M., Tekgül, E., Sağlayan, M., Alpaltun, K., Turan, N. ve Doğan B. (Mayıs, 2014). *Toplum gözüyle sınıf öğretmenliği*. 13.

Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (USOS) sözlü bildiri, Kütahya.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9.Genişletilmiş Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.